

Overvåking av eventuell forekomst av rømt oppdrettslaks i fem vassdrag langs Helgelandskysten høsten 2021

- Avrop på Fiskeridirektoratets rammeavtale

Øyvind Kanstad Hanssen

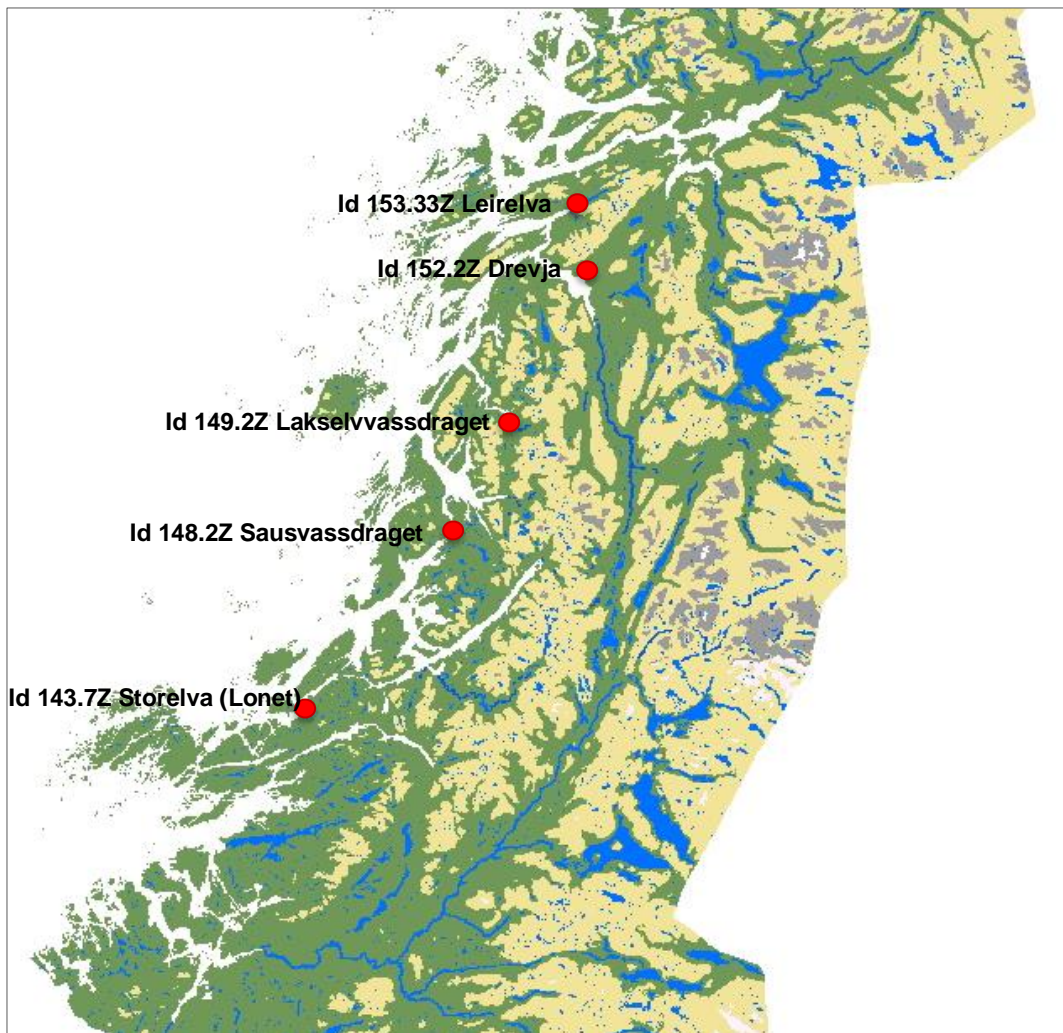
Oyvind.hanssen@skandnat.no

Tlf.: 911 09459

1. Bakgrunn

I slutten av august 2021 rapporterte Midt-Norsk Havbruk AS om en rømmingshendelse fra sin lokalitet Dolma N i Lekafjorden. Rømmingshendelsen hadde stort omfang, og det ble rapportert om store fangster av fisk fra flere vassdrag. Fiskeridirektoratet påla i vedtak av 21. september samme år utvidet gjenfangstplikt i 17 ulike elver, men likevel kom det inn rapporter om mulige forekomster av rømt oppdrettslaks fra andre elver som ikke hadde blitt tatt inni pålegget.

Fiskeridirektoratet valgte tidlig i oktober derfor å gjøre avrop på rammeavtale for uttak av rømt oppdrettsfisk, og ba om overvåking og eventuelle utfiskingstiltak i fem ulike vassdrag (**figur 1**)

Figur 1 Vassdrag/elver der Fiskeridirektoratet ønsket overvåking og uttak av eventuelle forekomster av rømt oppdrettslaks høsten 2021.

Resultater

Storelva (i Lonet)

Vassdraget har navnet sitt fra den største og viktigste innløpselva til Storvatnet, og vassdraget er forbundet med sjøen gjennom et om lag 10 meter høyt fossefall ut av innsjøen. Innsjøen fungerer som vanninntak for et settefiskanlegg, og fossen bærer preg av damkonstruksjoner og en rekke støpte/sprengte kulper (fisketrapp) som skal hjelpe anadrom fisk opp gjennom fossestryket. Ved

befaring av vassdraget sist i september var det ikke vannføring ut av vassdraget som muliggjorde fiskevandring, og flere av konstruksjonene i fossen fungerte som effektive vandringshindre for fisk. Det kan ikke utelukkes at fisk kan vandre gjennom fisketrappa ved høyere vannføring.

Vi observerte ingen fisk, hverken villfisk eller rømt

oppdrettslaks langs fosse-strekningen, og det ble heller ikke observert anadrom fisk i estuariet (Lonet) som kunne antas å være rømt oppdrettslaks. Sjikning freskvann og sjøvann samt dype områder ga imidlertid ikke mulighet for sikre registreringer i Lonet, og det kunne ikke utelukkes at rømt oppdrettslaks oppholdt seg i Lonet.

Sausvassdraget

Det ble meldt inn observasjoner og fangster av rømt oppdrettslaks i sjøen rett utenfor elvemunningen. Sausvassdraget munner ut i sjøen gjennom en foss med to løp, og oppdrettslaks ble observert rett under denne fossen. Det ble ikke rapportert om fangster eller observasjoner av rømt oppdrettslaks lengre opp i vassdraget. Det var stor lokal iver for å drive et uttaksfiske i sjøen under fossen, og det ble inngått avtale om et kontrollert overvåkingsfiske av lokale representanter. Fisket ble i samråd med Statsforvalteren utført gjennom vår fisketillatelse. Det ble fisket med garn med minste maskevidd 70 mm, og det ble ikke satt garn nærmere fossen enn 100 meter. Fisket pågikk i om lag en uke i månedsskifte september/oktober, og det ble totalt fanget 148 oppdrettslaks, samt fem villaks, to sjøørreter og en regnbureørret. Fangstene avtok gjennom den første uka med fiske, og stanset av seg selv på grunn av tomme garn. Til tross for krav om skjellprøvetaking ble all oppdrettslaks levert direkte til mottaksanlegg for den kjente rømmingshendelsen i området uten at vi fikk tilsendt skjellprøver.

Lakselvassdraget

I Lakselvassdraget ble strekningen fra Laksmarkvatnet og ned til Laksvatnet (estuariet) undersøkt, samt en strekning i Sæterelva fra vandringshinder i Møllehusfossen og ned til Laksvatnet. Vassdraget ble undersøkt 4. november, og det var fortsatt villaks som var aktive på gyteområdene. Vannføringen var middels høy og sikten svært god (>15 m), og registreringene må anses som sikre. Vi observerte til sammen 14 villaks og 690 sjøørreter, samt tre rømte oppdrettslaks. Oppdrettslaksene fordelte seg med to fisker i Lakselva og en i Sæterelva. Alle oppdrettslaksene ble observert helt nederst på elvestrekningene, og forsvant ut i Laksvatnet. Alle oppdrettslaksene var gyteklare hannfisk.

Drevja

Det ble utført gjentagende kontroller i Drevja i løpet av oktober, både midtveis oppe i elva ved fisketrappa og langs en om lag 500 m lang strekning helt nede ved sjøen. Sikten var imidlertid aldri bedre enn 1.5-2 meter, og det var ikke mulig å utføre registreringer gjennom drivtelling. De få observasjonene av større fisk som ble utført var ikke av individer som ble antatt å kunne være rømt oppdrettslaks.

Leirelvassdraget

Det ble utført til sammen tre kontroller i Leirelva, hhv. 5., 12. og 22. oktober. Sikten var 7-8 meter ved alle kontrollene, mens vannføringen variret fra middels til høy. De beste forholdene i elva hadde vi ved kontrollen 22. oktober, da villaksen også var kommet i gang med gytingen. Det ble observert en oppdrettslaks ved kontrollen 5. oktober, helt øverst i elva, og denne rømte opp i innsjøen og ble ikke avlivet. Ved eneste kontroll ble det ikke observert rømt oppdrettslaks, men ved siste kontroll ble det antatt at den samme oppdrettslaksen som ble observert 5. oktober hadde dukket opp igjen, og denne ble nå avlivet. Det ble ved siste kontroll også observert 164 villaks og 274 sjøørreter.

Diskusjon

Med unntak for fangstene utenfor Sausvassdraget viste ikke overvåkingen gjennom avropet fra Fiskeridirektoratet større forekomster av rømt oppdrettslaks, men all fangst utenfor Sausvassdraet var av fisk som gjennom størrelse og generelt utseende sammenfalt bra med andre store fangster av oppdrettslaks som har blitt sannsynliggjort å stamme fra rømmingen fra Midt-Norsk Havbruk. Oppdrettslaksene som ble observert i Lakselvassdraget og i Leirelvassdraget var også nyrømte individer som lå innenfor størrelsesfordelingen til fisken som rømte fra Midt-Norsk Havbruk, og kan dermed ikke utelukkes å ha tilhørighet til denne rømmingshendelsen.